

FICIL
RAISE THE BAR!

Rīgā, 2026. gada 21. aprīlī
Nr. 14/2026

**LR Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas
novēršanas komisijai**

aizsardzibas.komisija@saeima.lv

FICIL viedoklis par priekšlikumiem likumprojektam “Grozījumi Imigrācijas likumā”

Ārvalstu investoru padome Latvijā (FICIL) ir iepazinusies ar iesniegtajiem priekšlikumiem likumprojektam “Grozījumi Imigrācijas likumā”, kas paredz noteiktām ārzemnieku kategorijām liegt tiesības nodarboties ar saimniecisko darbību kā pašnodarbinātām personām. FICIL ieskatā piedāvātie grozījumi rada būtiskus riskus Latvijas investīciju videi, konkurētspējai, darbaspēka piesaistei un tiesiskajai noteiktībai. Latvijas ekonomikas attīstība ilgtermiņā ir cieši saistīta ar valsts spēju piesaistīt un noturēt starptautiskus talantus, studentus, augsti kvalificētus speciālistus, pētniekus, jaunuzņēmumu dibinātājus un citus profesionāļus, kuri spēj radīt pievienoto vērtību Latvijas ekonomikai. Šādā kontekstā jebkuri ierobežojumi, kas samazina Latvijas pievilcību reģionālajā konkurencē par cilvēkkapitālu un tā piesaisti, ir vērtējami īpaši rūpīgi.

FICIL ieskatā priekšlikumu pamatojumā netiek pietiekami skaidri nošķirtas personas, kuras Latvijā uzturas likumīgi, pamatojoties uz derīgu vīzu vai uzturēšanās atļauju, no personām, kuras apzināti un mērķtiecīgi pārkāpj piešķirtos uzturēšanās vai nodarbinātības nosacījumus. Ja valsts personai ir piešķīrusi tiesības uzturēties Latvijā un noteiktā apjomā iesaistīties ekonomiskajā darbībā, personas rīcību atbilstoši piešķirtajām tiesībām uz nodarbinātību nevar pielīdzināt nelegālai migrācijai vai nodarbinātībai tikai tādēļ, ka tiek izmantota civiltiesiski pieļaujama nodarbinātības forma. Tiesiskam regulējumam būtu jābalstās pareizi noteiktos riskos, datos un mērķtiecīgos problēmu risinājumos, nevis vispārīgos pieņēmumos par noteiktām personu grupām vai atsevišķu tirgus dalībnieku praksi. No piedāvātā regulējuma nav saprotams, kādu konkrētu leģitīmu mērķi vispārējs aizliegums šo pašnodarbināto darbībai sasniegs un kādēļ mazāk ierobežojoši līdzekļi vai mērķtiecīgāki kontroles pasākumi nebūtu atbilstošāks risinājums.

Piedāvātie grozījumi pēc būtības neparedz individuālu izvērtējumu par konkrētu personu faktiskajiem apstākļiem, studiju statusu, nodokļu saistību izpildi vai nodarbinātības raksturu.

Tā vietā tiek ieviests vispārējs aizliegums noteiktām personu grupām izmantot vienu no likumīgām saimnieciskās darbības formām. Šāda pieeja neatbilst mūsdienu darba tirgus realitātei, kur arvien plašāk tiek izmantoti elastīgi sadarbības modeļi, projektu darbs, platformu ekonomika, konsultāciju pakalpojumi, digitālie pakalpojumi, radošo industriju projekti un citas formas, kas pēc savas būtības ne vienmēr tiek organizētas klasisku darba tiesisko attiecību ietvaros. FICIL ieskatā valsts rīcībai primāri būtu jābūt vērīgai uz noteikumu ieviešanas uzraudzību un pārkāpumu efektīvu novēršanu, nevis likumīgu ekonomiskās darbības formu aizliegšanu, kas saistīti ar nespēju nodrošināt esošo noteikumu un prasību ieviešanu.

FICIL vēlas uzsvērt, ka ārvalstu investori, pieņemot lēmumus par ieguldījumiem, vērtē ne tikai nodokļu slogu vai darbaspēka izmaksas, bet arī normatīvā regulējuma kvalitāti, prognozējamību, elastību un valsts spēju nodrošināt modernu, starptautiski konkurētspējīgu darba tirgus vidi. Ja Latvija ievieš neskaidrus vai nesamērīgus ierobežojumus attiecībā uz ekonomisko aktivitāti noteiktām personu grupām, tas rada negatīvu signālu starptautiskajam tirgum par tiesiskā regulējuma stabilitāti un valsts attieksmi pret darbaspēka piesaisti nākotnē. Tas ir īpaši būtiski apstākļos, kuros Baltijas reģiona un citu Eiropas valstu konkurence par tiem pašiem studentiem kā nākotnes darbaspēku, tehnoloģiju speciālistiem, pētniekiem un uzņēmējiem ir ļoti intensīva. Latvijai šādā situācijā būtu jāstiprina sava pievilcība, nevis jāievieš papildu šķēršļi, kas samazina tās konkurētspēju. Minētais ir sevišķi nozīmīgi šobrīd, kad Latvijā cilvēkkapitāla trūkums un ar to saistītie riski ir samilzuši un prasa tūlītējus risinājumus.

Priekšlikumu praktiskās sekas var būt arī tirgus kropļošana, jo noteiktiem uzņēmumiem un noteiktām personu grupām faktiski tiktu uzspiests viens sadarbības modelis, vienlaikus liedzot izmantot citas tiesiski pieļaujamas civiltiesiskās sadarbības formas. Tas ierobežo uzņēmumu spēju organizēt resursus atbilstoši savam biznesa modelim, palielina administratīvo slogu un nepamatoti iejaucas privāttiesiskajās attiecībās starp tirgus dalībniekiem. Īpaši jūtami tas var skart inovāciju, informācijas un finanšu tehnoloģiju, platformu ekonomikas, radošo industriju un agrīnas attīstības uzņēmumu segmentus, kuros elastība bieži ir būtisks konkurētspējas priekšnoteikums. FICIL ieskatā šāda pieeja nav saderīga ar mūsdienīgas un uz izaugsmi un nākotni vērsta ekonomikas vajadzībām.

Vienlaikus, ja likumdevēja mērķis ir novērst fiktīvas studijas, neatļautu nodarbinātību, identitātes ļaunprātīgu izmantošanu, nodokļu pārkāpumus vai darba laika ierobežojumu apiešanu, šo mērķi iespējams sasniegt ar daudz precīzākiem un samērīgākiem līdzekļiem. Šādu risku mazināšanai būtu apsverama efektīvāka datu apmaiņa starp kompetentajām iestādēm, akadēmiskā progresa un faktiskās studiju iesaistes aktīvāka kontrole, digitāli darba laika un ienākumu uzraudzības risinājumi, precīzāki nodokļu administrēšanas mehānismi, mērķēta kontrole paaugstināta riska nozarēs un efektīvi atbildības mehānismi par konkrētiem pārkāpumiem. Šādi risinājumi ļautu mazināt likumprojektā identificētos riskus, vienlaikus nesamazinot Latvijas ekonomisko pievilcību un neierobežojot likumīgu ekonomisko aktivitāti plašāk, nekā tas objektīvi nepieciešams.

FICIL ieskatā priekšlikumi vērtējami arī Eiropas Savienības tiesību kontekstā. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/801 mērķis ir veicināt trešo valstu studentu un pētnieku piesaisti Eiropas Savienībai, vienlaikus paredzot dalībvalstīm tiesības noteikt

saprātīgus nosacījumus piekļuvei darba tirgum. Tomēr vispārējs aizliegums studentiem būt pašnodarbinātām rada jautājumus par samērīgumu un atbilstību šā regulējuma mērķiem. Proti, FICIL ieskatā paredzētie ierobežojumi primāri skars tos ārzemniekus, tai skaitā arī studentus, kuri vēlas veikt likumīgu saimniecisko darbību, godprātīgi pildīt nodokļu saistības un integrēties Latvijas ekonomikā, kā arī tos uzņēmumus, kuri tiesiski un caurskatāmi izmanto elastīgus sadarbības modeļus. Savukārt nozarēs un situācijās, kur jau šobrīd pastāv paaugstināti neatļautas nodarbinātības, identitātes ļaunprātīgas izmantošanas vai ēnu ekonomikas riski, vispārējs aizliegums pats par sevi negarantē šo problēmu novēršanu un atsevišķos gadījumos var radīt pretēju efektu, veicinot darbības pāreju uz ēnu ekonomiku. FICIL ieskatā dalībvalsts rīcībai šajā jomā būtu jābūt vērstai uz mērķētu risku pārvaldību, efektīvu uzraudzību un precīzi piemērojamiem kontroles mehānismiem, nevis uz tādu vispārēju ierobežojumu noteikšanu, kas var nesamērīgi ietekmēt likumīgu ekonomisko darbību. Vienlaikus ir jāpatur prātā, ka tieši studenti, tai skaitā ārvalstu studenti, ir ne tikai tas darbaspēks, bet arī viens no virzītājspēkiem nākotnes ekonomikas un konkurētspējas uzlabošanai.

Ņemot vērā minēto, FICIL aicina iesniegtos priekšlikumus noraidīt un nevirzīt risinājumus, kas nepietiekami nošķir legālu un nelegālu migrāciju, ierobežo likumīgas ekonomiskās darbības formas, rada tirgus kropļošanas riskus, samazina Latvijas konkurētspēju talantu piesaistē, rada negatīvu signālu ārvalstu investoriem un pasliktina investīciju vidi Latvijā kopumā. FICIL ieskatā ilgtspējīga politika šajā jomā ir balstāma gudrā risku pārvaldībā, efektīvā uzraudzībā, datu apmaiņā un prognozējamā regulējumā, nevis vispārējos aizliegumos.

Ar cieņu

Tatjana Gužņajeva
FICIL izpilddirektore

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU